

4/16

1811E1348

Candidate's Seat No : _____

M.A. Sem.-3 Examination

505

IKS

Time : 2-30 Hours]

November-2025

[Max. Marks : 70

All questions carry equal marks.

૧. ટકાઉપણાની વ્યાખ્યા આપો. ટકાઉપણાના મુખ્ય પાસાઓ કયા છે? ૧૪

અથવા

પ્રાચીન ભારતમાં 'શ્રેણી' (ગિલ્ડ સિસ્ટમ) ની વ્યાખ્યા આપો. સમુદાયમાં વ્યાવસાયિક જ્ઞાનના પ્રસારમાં તેના મહત્વની ચર્ચા કરો. ૧૪

૨. પ્રાચીન ભારતીય કૃષિ પદ્ધતિઓ ટકાઉપણાના આધુનિક વિચારમાં કેવી રીતે ફાળો આપે છે? ૧૪

અથવા

પ્રારંભિક વસાહતી કાળ દરમિયાન ભારતીય કૃષિ અને પશુપાલનનો સર્વે રજૂ કરો? ૧૪

૩. ટકાઉ વેપાર અને વ્યાપારી પ્રથાઓ પર કૌટિલ્યના વિચારો અને વિચારો વિશે લખો. ૧૪

અથવા

આધુનિક વેપાર અને વાણિજ્યના સંદર્ભમાં અર્થશાસ્ત્રના ઉપદેશોની સુસંગતતાનું મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

૪. ભારતના વિવિધ રાજ્યોના પરંપરાગત કાપડ વિશે નિબંધ લખો. ૧૪

અથવા

વસાહતી કાળમાં ભારતીય કુટીર ઉદ્યોગના પતનના ઇતિહાસનું સંક્ષિપ્તમાં વર્ણન કરો. ૧૪

૫. કૃષા કરીને બારમાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોનો પ્રયાસ કરો. દરેકમાં ૨ ગુણ છે. ૧૪

P.T.O

- (i) 'વૃક્ષયુર્વેદ' ગ્રંથના લેખકનું નામ શું છે?
- (ii) કયા ભારતીય ગ્રંથમાં 'વૃક્ષ' ના તેર સમાનાર્થી શબ્દો રજૂ કરવામાં આવ્યા છે?
- (iii) પ્રાચીન કૃષિમાં 'ખાનિત્રિમ' શબ્દ શેના માટે વપરાતો હતો?
- (iv) પ્રખ્યાત પુસ્તક 'ધ પટોલા ઓફ ગુજરાત' (૧૯૭૯) ના લેખક કોણ છે?
- (v) અમેરિકન સમાજશાસ્ત્રી ટેલકોટ પાર્સન્સે સૌપ્રથમ ૧૯૫૦ના દાયકામાં અમલદારોથી અલગ પાડવા માટે 'વ્યવસાય' શબ્દનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો. (T/F)
- (vi) બૌદ્ધ ધર્મ અને જૈન ધર્મો મહાજનના વિકાસ માટે વધુ સારું વાતાવરણ પૂરું પાડ્યું. (T/F)
- (vii) ટકાઉપણાના મૂળભૂત મોડેલમાં સ્તંભોનો સમાવેશ થાય છે?
- (viii) સિંધુ ખીણ સંસ્કૃતિના કયા સ્થળે ઘઉંના પુરાવા મળ્યા?
- (ix) ૧૦મી સદીમાં વેપાર થતો સૌથી પહેલો ભારતીય કાપડ ઇજિપ્તમાં બચી ગયો હતો. (T/F)
- (x) ભારતીય મહાજન મંડળોમાં વ્યવસાયોની વારસાગત પ્રકૃતિ તેમને યુરોપિયન મહાજન મંડળોથી અલગ બનાવે છે. (T/F)
- (xi) ટકાઉ કૃષિ પર્યાવરણીય અધોગતિ ઘટાડે છે અને આર્થિક સદ્ધરતાને પ્રોત્સાહન આપે છે. (T/F)
- (xii) ભૂમધ્ય પ્રદેશમાં ભારતમાંથી બારીક સુતરાઉ મસલિનની નોંધપાત્ર માંગ હતી. (T/F)

E/1348-3

..... Examination November
2025.....

Sustainable Professions
M.A. in Indian Knowledge System

Semester-3

IKS 505

.....day.....2025
Time: 2.30 hours

Total Marks- 70

All questions carry equal marks.

1. Define sustainability. What are the key aspects of sustainability? 14
or

Define 'Shreni' (guild system) in ancient India. Discuss its importance in the spread of professional knowledge inside the community. 14

2. How do ancient Indian agricultural practices contribute to the modern idea of sustainability? 14

or

Present the survey of Indian agriculture & husbandry during the early colonial period? 14

3. Write about Kautilya's thoughts and ideas on sustainable trade and commercial practices. 14

or

Evaluate the relevance of Arthashastra's teachings in the context of modern trade and commerce. 14

4. Write an essay about the traditional fabrics of different states in India. 14

or

Briefly describe the history of the decline of Indian cottage industry in the colonial period. 14

5. Please attempt any seven questions out of twelve. Each carries 2 marks. 14

(i) What is the name of the author of the text 'Vrikshayurveda'?

(ii) In which Bharatiya text are there thirteen synonyms of 'tree' presented?

(iii) 'Khanitrim' is the word used for what in ancient agriculture?

(iv) Who is the author of the famous book 'The Patola of Gujarat' (1979)?

P.T.O

E1348-4

- (v) The American sociologist Talcott Parsons first proposed the term 'profession' to distinguish it from bureaucrats in the 1950s. (T/F)
- (vi) Buddhism and Jainism provided a better environment for the growth of guilds. (T/F)
- (vii) The basic model of sustainability consists of ... pillars?
- (viii) Evidence of wheat was found in which place of the Indus Valley Civilisation?
- (ix) The earliest Indian textiles survived in Egypt, traded in the 10th century. (T/F)
- (x) The hereditary nature of professions in Indian guilds makes them different from European guilds. (T/F)
- (xi) Sustainable agriculture reduces environmental degradation and promotes economic viability. (T/F)
- (xii) There was considerable demand for fine cotton muslin from India in the Mediterranean region. (T/F)

